

Bireysel ve Takım Sporları Antrenörlerinin Karar Verme Stillерinin İncelenmesi

Examination of Decision-making Styles of Individual and Team Sports Coaches

Hamza KÜÇÜK¹, Mehmet SÖYLER²

ÖZ

Bu çalışmanın amacı takım ve bireysel spor antrenörlerinin karar verme stillerinin incelenmesidir. Çalışmaya 190 Takım (78 futbol, 42 basketbol, 36 voleybol, 34 hentbol), 108 bireysel spor (33 atletizm, 27 güreş, 17 tenis, 16 boks, 15 yüzme) antrenörü katılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak "karar verme stilleri ölçeği" kullanılmıştır. İkili grupların karşılaştırılmasında t testi, ikiden fazla grup karşılaştırılmasında ANOVA testi, gruplar arası farklılığın tespiti için Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Çalışma sonucunda rasyonel düşünce alt boyutunda takım spor antrenörlerinin, sezgisel karar verme alt boyutunda bireysel spor antrenörlerinin istatistiki olarak daha yüksek puana sahip oldukları tespit edilmiştir ($p<0,001$). Çalışma yılı değişkenine göre 10 yıl ve üzeri olanlar rasyonel karar verme, 1-5 yıl arası olanlar sezgisel, bağımlı, kaçınma karar verme stillerinde diğer yıllara göre istatistiki olarak daha yüksek puana sahiptir ($p<0,01$). Rasyonel ve kendiliğinden karar verme alt boyutunda 36 yaş ve üzeri olanlar diğer yaşlardan daha yüksek bulunurken, sezgisel ve kaçınma alt boyutunda 18-25 yaş arası olanlar diğer yaş gruplarından yüksek bulunmuştur. Yapılan çalışma sonucuna göre antrenörlerin karar verme stillerinin farklılaşabileceği ifade edilebilir. Bu farklılaşmanın temelinde yapılan spor branşının etkili olduğu, antrenörlerin karar verme stillerinin çalışma yılına göre farklılaşabileceği söylenebilir. Çalışma yılı ile yaşı büyük olan antrenörlerin karar verme stilleri üzerinde tecrübenin etkili olduğu ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Antrenör, Bireysel Spor, Karar Verme Stilleri, Takım Sportu

ABSTRACT

This study aims to examine the decision-making styles of team and individual sports coaches. 190 team (78 football, 42 basketball, 36 volleyball, 34 handball), and 108 individual sports (33 athletics, 27 wrestling, 17 tennis, 16 boxing, 15 swimming) trainers participated in the study. The study used the "decision-making styles scale" as a data collection tool. The t-test was used to compare paired groups, and the ANOVA test was used to compare more than two groups. Tukey's multiple comparison test was used to determine the difference between groups. As a result of the study, it was determined that team sports coaches in the Rational thinking sub-dimension and individual sports coaches in the intuitive decision-making sub-dimension have statistically higher scores ($p<0.001$). According to the working year variable, those ten years or older have a higher score in rational decision-making, and those between 1-5 years have statistically higher scores in intuitive, dependent, and avoidance decision-making styles compared to other years ($p<0.01$). While those aged 36 years and over in the rational and spontaneous decision sub-dimension were higher than the other age groups, those aged 18-25 in the intuitive and avoidance sub-dimension were higher than the other age groups. According to the study's results, the coaches' decision-making styles may differ. The sports branch made based on this differentiation is effective, and the decision-making styles of the coaches may differ according to the working year. Experience is likely effective in the decision-making styles of coaches who are older and work years.

Keywords: Coach, Decision Making Styles, Individual Sport, Team Sport

Etik izin, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Etik Kurulundan 28.04.2023 tarih ve 2023-365 karar sayısı ile onay alınmıştır.

¹ Öğr. Gör. Dr. Hamza KÜÇÜK, Spor Bilimleri, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, hamza.kucuk@omu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9912-9909

² Dr. Öğr. Üyesi Mehmet SÖYLER, Spor Bilimleri, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, mehmetsoyler@karatekin.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6912-4218

İletişim / Corresponding Author: Hamza KÜÇÜK
e-posta/e-mail: Hamza.kucuk@omu.edu.tr

Geliş Tarihi / Received: 26.12.2023
Kabul Tarihi/Accepted: 13.03.2024

GİRİŞ

Günlük yaşantımızda yaptığımız her iş için karar verir, verilen kararlar da ise çoğu zaman farkında olmadan harekete geçeriz. Karar verme, bir seçim yapma işlemidir.¹ Yapılacak seçimler kişilerin anlık durumlarına göre değişebileceği gibi farklı sorunlara göre de değişiklik gösterebilir. Karar verme süreci, kişilerin bir problemle karşılaşmalarına bağlı olarak ilgili problemi tanımlamaları süreci ile başlar, devamında sonuca yönelik tahminle birlikte problemin çözülebileceği en iyi çözüm yolu ile süreci ifade eder.² Dolayısıyla karar verme, bir problem olmaksızın içerisinde bulunulan durumla ilişkili hedef belirleme, seçenekleri ortaya koyma, seçeneklerin olumlu ve olumsuz yönlerini tespit ederek uygun tercihi yapma ve seçimi uygulama süreci olarak ifade edilen bir süreçtir.^{3,4}

Karar verme sürecinde kişi iç dünyasındaki gereksinimleri ile çevresindeki ümit ve beklentileri karşılamaya yöneliktir. Bu süreci gerçekleştirebilmek için kişi bireysel ve çevresel kaynakları etkili bir biçimde kullanmaktadır.⁵

Karar verme neticesinde bir problem çözüleceği veya bir sorunun üstesinden gelineceği düşünüldüğünde karar verme sürecinin bu durumdan kurtulmak için atılan bir adım olduğu ifade edilmektedir.⁶ Karar verme aşamasındaki problemler önemli ve

yapılan davranış geri dönülemez ise kişi baskı altında kalabilir. Bu süreçte insanların tepkileri farklı olabilir. Kişinin yaklaşım, tepki ve eylemlerde bulunma biçimleri karar verme stilleri olarak ifade edilir.⁷ Bireylerin karar verme sürecinde; dikkatli, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme stillerini kullanıldığı ifade edilmektedir.⁸ Karar verme ve karar verme stili günlük hayata alınan kararlar kadar spor ortamında da önemli olmaktadır. Müsabaka anında verilen bir karar olumlu etki yaratabileceği gibi olumsuz sonuçlar da meydana getirebilir. Antrenörlerin içinde buldukları durum incelendiğinde maçın sonucunu etkileyecek kararlar alınması muhtemeldir.

Karar verme sürecinde etkili olan unsurlar değişiklik gösterebilmekte veya bazı değişkenlerden etkilenebilmektedir. Özellikle insan çevresinde olan biten davranışlara bir düşünme aşamasından sonra karar vermektedir. Karar verme davranışının eylemden önceki aşamaları bu bakımdan önemlidir. Antrenörler müsabaka esnasında sporcularına taktikler verir, yeni stratejiler üretirler. Dolayısıyla bu süreçte etkili olan unsurlar farklılık gösterebilmektedir. Yapılan bu çalışma ile bireysel veya takım sporcusuyla çalışan antrenörlerin karar verme biçimleri araştırılmıştır.

MATERYAL VE METOT

Araştırma Grubu

Çalışmaya 190 Takım (78 futbol, 42 basketbol, 36 voleybol, 34 hentbol), 108 bireysel spor (33 atletizm, 27 güreş, 17 tenis, 16 boks, 15 yüzme) antrenörü katılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmaya başlamadan önce ölçek sahibinden ölçek kullanım izni alınmış, sonrasında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Etik Kurulundan 28.04.2023 tarih ve 2023-365 karar sayısı ile onay alınmıştır.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama aracı olarak karar verme stilleri envanteri kullanılmıştır. Envanterin orijinali Scott ve Bruce (1995) tarafından geliştirilen ve ülkemizde Türkçeye uyarlama ve geçerlik- güvenirlilik çalışması Taşdelen (2002) tarafından gerçekleştirilmiş 5 alt boyut ve 24 maddeden oluşan "Karar Verme Stilleri Ölçeği" kullanılmıştır.^{9,10} Ölçek 5'li likert tipindedir (1=Kesinlikle katılmıyorum; 5=Kesinlikle katılmıyorum). Ölçekte yer alan alt boyutlar ve alt boyutlardaki maddeler: Rasyonel Karar Verme Stili (1,2,3,4,5), 2. Sezgisel Karar

Verme Stili (6,7,8,9,10), 3. Bağımlı Karar Verme Stili (11,12,13,14), 4. Kaçınma Karar Verme Stili (15,16,17,18,19), 5. Kendiliğinden-Anlık Karar Verme Stili (20,21,22,23,24) şeklindedir.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilere analize başlamadan normallik varsayımı ve homojenlik testleri uygulanmış, yapılan Kolmogorov Smirnov testi sonucunda verilerin normal dağılıma sahip olduğu tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Parametrik test varsayımları sağlandığından ikili grupların karşılaştırılmasında Bağımsız gruplar T testi, ikiden fazla grup karşılaştırmasında ANOVA ve farklılığın olduğu durumlarda farklılığın kimin lehine olduğunu tespit edebilmek için de Tukey çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır. Testlerde anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak belirlenmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışmada elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Bireysel ve Takım Spor Antrenörlerin Karar Verme Stillerinin Karşılaştırılması

		n	Ort.	S.S.	t	p
Rasyonel karar verme	Takım spor antrenörleri	190	4,57	0,46	3,522	<0,001
	Bireysel spor antrenörleri	108	4,35	0,62		
Sezgisel karar verme	Takım spor antrenörleri	190	3,66	0,68	3,587	<0,001
	Bireysel spor antrenörleri	108	4,01	0,86		
Bağımlı karar verme	Takım spor antrenörleri	190	4,39	0,55	1,054	0,293
	Bireysel spor antrenörleri	108	4,32	0,58		
Kaçınma karar verme	Takım spor antrenörleri	190	2,87	1,27	-1,460	0,145
	Bireysel spor antrenörleri	108	3,08	0,98		
Kendiliğinden karar verme	Takım spor antrenörleri	190	3,25	1,07	-0,648	0,517
	Bireysel spor antrenörleri	108	3,32	0,76		

“Rasyonel karar verme” alt boyutunda takım sporu antrenörleri, “sezgisel karar verme” alt boyutunda ise bireysel takım antrenörleri

istatistiki olarak daha yüksek puana sahiptir ($p<0,001$).

Tablo 2. Bireysel ve Takım Spor Antrenörlerin Yaş Değişkenine Göre Karar Verme Stillerinin Karşılaştırılması

		n	Ort.	S.S.	F	p
Rasyonel karar verme	18-25 yaş	81	4,36 ^b	0,59	12,198	<0,001
	26-35 yaş	108	4,41 ^b	0,60		
	36 yaş ve üzeri	109	4,70 ^a	0,31		
Sezgisel karar verme	18-25 yaş	81	4,52 ^a	0,44	8,712	<0,001
	26-35 yaş	108	4,40 ^b	0,57		
	36 yaş ve üzeri	109	4,20 ^b	0,61		
Bağımlı karar verme	18-25 yaş	81	3,89	0,77	0,821	0,441
	26-35 yaş	108	3,95	0,68		
	36 yaş ve üzeri	109	3,80	0,98		
Kaçınma karar verme	18-25 yaş	81	3,23 ^a	1,10	5,210	0,006
	26-35 yaş	108	2,79 ^b	1,34		
	36 yaş ve üzeri	109	2,78 ^b	1,04		
Kendiliğinden karar verme	18-25 yaş	81	3,12 ^b	1,09	3,551	0,030
	26-35 yaş	108	3,24 ^b	0,95		
	36 yaş ve üzeri	109	3,48 ^a	0,80		

Takım ve bireysel spor antrenörlerinin karar verme stilleri yaş değişkenine göre karşılaştırıldığında “rasyonel karar verme” ve “kendiliğinden karar verme” alt boyutunda 36 yaş ve üzeri olanlar 18-25 ile 26- 35 yaş olanlardan istatistiki olarak daha yüksek

puana sahiptir ($p<0,05$). “Sezgisel karar verme” ile “kaçınma karar verme” alt boyutlarında 18-25 yaş arasında olanlar diğer yaş gruplarından daha yüksek puana sahiptir ($p<0,05$).

Tablo 3. Bireysel ve Takım Spor Antrenörlerin Çalışma Yılı Değişkenine Göre Karar Verme Stillерinin Karşılaştırılması

		n	Ort.	S.S.	F	p
Rasyonel karar verme	1-5 yıl	117	4,24 ^b	0,62	14,806	<0,001
	6-10 yıl	86	4,58 ^a	0,51		
	10 yıl ve üzeri	95	4,62 ^a	0,41		
Sezgisel karar verme	1-5 yıl	117	4,51 ^a	0,52	5,561	0,004
	6-10 yıl	86	4,33 ^{ab}	0,51		
	10 yıl ve üzeri	95	4,26 ^b	0,62		
Bağımlı karar verme	1-5 yıl	117	3,60 ^a	0,82	7,826	<0,001
	6-10 yıl	86	3,23 ^b	0,91		
	10 yıl ve üzeri	95	3,06 ^b	1,07		
Kaçınma karar verme	1-5 yıl	117	3,18 ^a	1,15	4,763	0,009
	6-10 yıl	86	3,03 ^{ab}	1,24		
	10 yıl ve üzeri	95	2,68 ^b	1,11		
Kendiliğinden karar verme	1-5 yıl	117	3,76	0,90	2,011	0,136
	6-10 yıl	86	3,98	0,76		
	10 yıl ve üzeri	95	3,93	0,76		

Takım ve bireysel spor antrenörlerinin karar verme stilleri çalışma yılı değişkenine göre karşılaştırıldığında “rasyonel karar verme” alt boyutunda 6-10 yıl ve 10 yıl ve üzeri olanlar 1-5 yıl olanlardan istatistiki olarak daha yüksek puana sahiptir ($p<0,05$). “Kendiliğinden karar verme” ve “kaçınma

karar verme” alt boyutunda 1-5 yıl olanlar 10 yıl ve üzeri olanlardan 36 yaş ve üzeri olanlardan daha yüksek puana sahiptir ($p<0,01$). “Bağımlı karar verme” alt boyutunda 1-5 yıl olanlar 6-10 yıl ile 10 yıl ve üzeri olanlardan daha yüksek puana sahiptir ($p<0,001$).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kişiler amaçlarına ulaşmak için farklı seçenekler arasından bir karara ulaşırlar. Bu karara ulaşma sürecinde etkili olan çok fazla unsur olabilmektedir. Benzer süreçler spor müsabakalarında sporcu, antrenör, hakemler için de geçerli bir süreçtir. Spor müsabakalarının içinde yer alan kişiler, karar verme süreçlerinde farklı durumlardan etkilenebilir. Bununla birlikte sporcuların oynadıkları lig, mevki, spor yılı gibi değişkenlerin de karar verme sürecinde etkili olabileceği düşüncesi literatür çalışmalarında ifade edilen düşüncelerdendir. Benzer durumu antrenörler için de söylemek

mümkündür. Aynı branşla veya benzer yaş gruplarıyla çalışan antrenörler karar verme sürecinde içinde buldukları durumun etkisinde kalabilirler. Bu sebeple yapılan bu çalışmada bireysel ve takım sporcuları ile çalışan antrenörlerin karar verme stillerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bireysel ve takım spor antrenörlerinin karar verme stilleri karşılaştırıldığında rasyonel karar verme alt boyutunda takım spor antrenörlerinin, sezgisel karar verme alt boyutunda ise bireysel spor antrenörlerinin daha yüksek puana sahip olduğu tespit edilmiştir. Rasyonel karar verme stilinde

alternatiflerin mantıklı değerlendirildiği ve araştırıldığı ifade edilmiştir.⁹ Takım spor antrenörleri maç esnasında takımlarını bir bütün halinde düşünmek zorundadır. Müsabaka sırasında ortaya çıkan oyun dinamiklerinin sürekli değişmesi oyun içinde yeni kararların alınmasını gerektirir.^{11,12} Taktiksel bir değişikliğe başvurulduğunda bu değişikliğin farklı sonuçlarını da düşünmek durumundadır. Benzer durum oyuncu değişiklikleri için de geçerlidir. Yapılacak değişiklikte oyuncuların alternatifleri, olası taktiksel değişiklikler göz önünde bulundurulur. Yapılan bir çalışmada, antrenörler tarafından verilen taktiklerin sporcularda önemli noktaların kaçırılmasına sebep olabileceği belirtilmiştir.¹³ Bu sebeple taktiksel karar verme sürecinde olan antrenörlerin farklı unsurlardan etkilenebileceği ifade edilebilir.

Bireysel sporcularla çalışan antrenörler müsabaka anında alternatif sahibi değildirler. Sporcunun durumuna göre karar vermek durumunda ve bu durum yine aynı sporcu tarafından uygulanmak durumundadır. Sezgisel karar verme stilinde önsezi ve duygular etkilidir.⁹ Bireysel spor antrenörlerinin içinde buldukları müsabaka durumu bireysel sporcularda bu stilin gelişmesini sağlamış olabilir.

Antrenörlerin çalışma yılı ile karar verme davranışı karşılaştırıldığında 10 yıl ve üzeri çalışma yılına sahip antrenörlerin daha yüksek puana sahip olduğu tespit edilmiştir. Rasyonel karar verme stilini kullananların alternatifleri mantıklı değerlendirdiği ve araştırdıkları belirtilmektedir.⁹ Benzer şekilde deneyimli oyuncuların karar verme stillerinde çevre faktörlerini iyi inceledikleri, ipuçlarını daha iyi süzebildikleri ifade edilmiştir.^{14,15} Çalışma yılı yüksek olan antrenörlerin tecrübelerine bağlı olarak rasyonel karar verme stillerinin geliştiği söylenebilir. Bu durum sürekli maça çıkma, farklı seviyelerde maçlarda görev almanın aktarımı olabilir. Bununla birlikte oyun bilgisi ile karar verme durumu arasında yüksek bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.¹⁶ Antrenörler tarafından verilen taktiklerle veya oyuncuyu sınırlandırmalarla rakiplerin

olası hamlelerinin önüne geçilebileceği, bu etkileşimin de uzmanlık sonucu oluşacağı ifade edilmektedir.¹⁷

Sezgisel karar verme stilinde önsezi ve duygulara daha çok yer verildiği, bağımlı karar verme stilinde başka kişilerin öneri ve talimatlarının değerlendirildiği belirtilmektedir.⁹ Yaş grupları arasındaki karar verme davranışlarını inceleyen bir araştırma, tecrübeli oyuncuların doğru karar verebildiklerini, daha iyi taktiksel bilgiye sahip olduğunu bununla birlikte taktiksel süreçleri daha iyi kullandığını belirtmiştir.¹² Yapılan bir başka çalışma hakemlerde çalışma yılının kaçınan karar verme stiline etki ettiğini ifade etmiştir. Çalışmamızla benzer sonuçlara sahip araştırmada, çalışma yılı düşük olan hakemlerin karar verme stillerinde daha düşük puanlara sahip olduğu belirtilmiştir.^{18,19}

Spor yapılırken kazanılan özellikler ve yetenekler, yaşam becerileri olarak tanımlanır.²⁰ Bu beceriler çalışma yılı ile ilişkili olarak farklı gelişimler gösterebilir. Kaçınma karar verme stilinde çalışma yılı az olan antrenörlerin daha yüksek puana sahip olduğu bulunmuştur. Kaçınma karar verme stili kaçınma eğiliminin yaşandığı yaklaşımlar olarak ifade edilmektedir.⁹ Hakemlik yılının artması ile erteleyici ve panik karar verme durumunun azaldığı belirtilmiştir. Çalışma yılı düşük olan antrenörlerin tecrübe eksikliğine bağlı olarak kaçınma davranışı gösterdikleri düşünülebilir.²¹

Yapılan bir araştırma rasyonel ve sezgisel tarzların başarıyı hedef alma ile ilişkili hedef boyutlarıyla (hedefe bağlılık, hedefe ulaşılabilirlik, olumlu duygular ve hedefte ilerleme) olumlu yönde ilişkili olduğunu, kaçınan tarzın ise temel olarak hedef arayışıyla ilişkili çeşitli zorluklarla (kontrollü motivasyon, olumsuz duygular ve eylem krizi) ilişkilendirilebileceğini belirtmiştir.²² Bu ilişki antrenörlerin karar verme süreçlerini etkileyebilecek bir durumdur ve bu durum takım ve bireysel spor antrenörlerinin hedeflerine göre karar verme stili kullanabileceğini ifade edebilir. Antrenörler maç ve antrenman esnasında

değişken, belirsiz ve karmaşık ortamlarda bulunmaktadır. Bu ortamlarda verilen kararlarda eğitim ve tecrübe etkili karar vermeye olanak sağlamaktadır.²³

Performans sporlarında başarı, antrenörlerin aldığı kararların kalitesine bağlıdır.²⁴ Karar verme süreci sportif etkinlikler sürecinde hayati önem taşıyan,

test edilmesi ve geliştirilebilmesi zor olan bir süreçtir.²⁵ Bu sebeple alınan kararlar farklı değişkenlerden etkilenmektedir. Sonuç olarak antrenörlerin bireysel veya takım sporcusu ile çalışmalarının karar verme stillerine etki edebileceği, benzer şekilde çalışma yılının da karar verme stilleri üzerinde etkili olabileceği ifade edilebilir.

KAYNAKLAR

1. Halpern, D. F. (2013). "Thought and Knowledge: An Introduction to Critical Thinking". Psychology Press. New York and London: Taylor & Francis Group. <https://doi.org/10.4324/9781315885278>
2. Eulie, J. (1988). "Teaching Understanding and Developing Critical Thinking". *The Social Studies*, 79 (6), 260-265. <https://doi.org/10.1080/00220973.1945.11019930>
3. Marzano, R.J. and Kendall, J. (2006). "The New Taxonomy of Educational Objectives". Thousand Oaks, California: Corwin Press.
4. Adair, J. (2017). "Karar verme ve Problem Çözme" (Çev. N. Kalaycı). Ankara: Pegem Yayınevi.
5. Marco, C.D, Hartung, P.J, Newman, I. and Parr, P., (2003). "Validity of the Decisional Process Inventory". *Journal of Vocational Behavior*, 63 (1), 1-19. [https://doi.org/10.1016/S0001-8791\(02\)00018-0](https://doi.org/10.1016/S0001-8791(02)00018-0)
6. Kuzgun, Y. (2006). "Meslek Gelişimi ve Danışmanlığı", Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
7. Philips, S.D, Pазienza, N.J, and Ferin, H.H. (1984). "Decision-Making Styles and Problem-Solving Appraisal". *Journal of Counseling Psychology*, 31, 4, 497-502. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.31.4.497>
8. Deniz, M.E. (2004). "Investigation of the Relation Between Decision Self-Esteem, Decision Making Style and Problem-Solving Skill of the University Students". *Eurasian Journal of Educational Research*, 4, 15, 23-35.
9. Scott, S.G. and Bruce, R.A. (1995). "Decision-Making Style: The Development and Assessment of a New Measure". *Educational and Psychological Measurement*, 55 (5), 818-831. <https://doi.org/10.1177/0013164495055005017>
10. Taşdelen, A. (2002). "Öğretmen Adaylarının Farklı Psiko Sosyal Değişkenlere Göre Karar Verme Stilleri". Doktora tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
11. Ashford, M, Abraham, A. and Poolton, J. (2021). "Understanding a Player's Decision-Making Process in Team Sports: A Systematic Review of Empirical Evidence". *Sports*, 9 (5), 65. <https://doi.org/10.3390/sports9050065>
12. Silva, A.F, Conte, D. and Clemente, F.M. (2020). "Decision-Making in Youth Team-Sports Players: A Systematic Review". *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17 (11), 3803. <https://doi.org/10.3390/ijerph17113803>
13. Memmert, D. and Furley, P. (2007). "I Spy with My Little Eye!": Breadth of Attention, Inattentive Blindness, and Tactical Decision Making in Team Sports. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 29 (3), 365-381. <https://doi.org/10.1123/jsep.29.3.365>
14. Müller, S, Abernethy, B. and Farrow, D. (2006). "How do World-Class Cricket Batsmen Anticipate a Bowler's Intention?". *Quarterly Journal of Experimental Psychology*, 59 (12), 2162-2186. <https://doi.org/10.1080/02643290600576595>
15. Williams, A.M. and Ward, P. (2007). "Anticipation and Decision Making: Exploring New Horizons". In G. TENENBAUM & R. C. EKLUND (Ed.) *Handbook of Sport Psychology* (3rd ed., pp. 203-223). John Wiley & Sons, Inc. <https://doi.org/10.1002/9781118270011.ch9>
16. Karaçam, A. ve Pulur, A. (2017). "Examining the Relationship between Referee Self Efficacy and General Self-efficacy Levels of Football, Basketball and Handball Referees". *Universal Journal of Educational Research*, 5 (9), 1571. <https://doi.org/10.13189/ujer.2017.050914>
17. Cordovil, R, Araújo, D, Davids, K, Gouveia, L, Barreiros, J, Fernandes, O. and Serpa, S. (2009). "The Influence of Instructions and Body-Scaling as Constraints on Decision-Making Processes in Team Sports". *European Journal of Sport Science*, 9 (3), 169-179. <https://doi.org/10.1080/17461390902763417>
18. Çelik, D.Ö. (2020). "Farklı Spor Dallarında Görev Yapan Hakemlerin Karar Verme Stillерinin İncelenmesi". *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 5 (4), 385-398. <https://doi.org/10.31680/gaunjs.776473>
19. Gould, D. and Carson, S. (2008). "Life Skills Development Through Sport: Current Status and Future Directions". *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 1 (1), 58-78. <https://doi.org/10.1080/17509840701834573>
20. Sarıdede, Ç. (2018). "Voleybol Hakemlerinin Öz Yeterlik Düzeyleri ve Karar Verme Becerilerinin İncelenmesi". Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
21. Aksu, A. (2016). "Farklı Klasmanlardaki Futbol Hakemlerinin Karar Verme Stilleri ve Özgüven Düzeylerinin İncelenmesi". Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
22. Bavolar, J, Kacmar, P, Lovas, L. and Durbisova, S. (2024). "Decision-Making Styles and Goal Striving". *Journal of Behavioral Decision Making*, 37 (1), e2349. <https://doi.org/10.1002/bdm.2349>
23. Wilson, P. J. and Kiely, J. (2023). "Developing Decision-Making Expertise in Professional Sports Staff: What We Can Learn from the Good Judge". *Sports Medicine*, 9, (1),100. <https://doi.org/10.1186/s40798-023-00629-w>
24. Bartlett, Jonathan D, and Barry Drust. (2021) "A Framework for Effective Knowledge Translation and Performance Delivery of Sport Scientists in Professional Sport." *European journal of sport science*, 21 (11), 1579-1587. <https://doi.org/10.1080/17461391.2020.1842511>
25. Janssen, T, Müller, D. and Mann, D. L. (2023). "From Natural Towards Representative Decision Making in Sports: A Framework for Decision Making in Virtual and Augmented Environments". *Sports Medicine*, 53 (10), 1851-1864. <https://doi.org/10.1007/s40279-023-01884-3>